

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції
23–25 квітня 2025 року

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ
В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції

23–25 квітня 2025 року

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Ірпінь
2025

УДК 159.922(06)

ББК 88.5я431

А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного податкового університету
(протокол № 17 від 26 червня 2025 р.)*

А 43

Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства [Електронне видання] : збірник матеріалів Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 23–25 квітня 2025 року. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. – 388 с. – PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний репозитарій.
ISBN 978-966-337-767-4

У матеріалах Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства» висвітлюються теоретико-методологічні та практичні питання розвитку гуманітарного знання як складової гармонійного розвитку особистості; соціально-філософського та політичного осмислення проблем адаптації в умовах кризового суспільства: український і міжнародний досвід; соціологічного та соціально-психологічного вимірів адаптації особистості в умовах сучасного глобалізованого суспільства; соціалізації особистості як освітньої та соціально-педагогічної проблем; психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу: сучасні проблеми та виклики; особливості професійної освіти в Україні та світі: сучасні тенденції психологічної допомоги особистості в умовах кризового суспільства.

Зміст матеріалів віддзеркалює актуальні питання теоретичних і прикладних досліджень, спрямованих на вирішення проблем конструювання життєдіяльності особистості в контексті відновлення внутрішнього потенціалу за рахунок особистісного ресурсу.

Матеріали науково-практичної конференції розраховані на наукових працівників у галузі психології, соціології, педагогіки, професійної освіти, викладачів, аспірантів, студентів, а також на практичних психологів, соціальних педагогів, соціологів і соціальних працівників.

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їхні автори.

УДК 159.922(06)

ББК 88.5я431

ISBN 978-966-337-767-4

© Державний податковий університет, 2025

ЗМІСТ

МАТЕРІАЛИ УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

<i>Бенюх Олександр Григорович, Калениченко Руслан Арсенович</i> ОПТИМІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ РІЗНИХ КОЛЕКТИВІВ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	20
<i>Беняс Володимир Вікторович, Чупрій Леонід Васильович</i> СХІДНИЙ ВЕКТОР РОЗШИРЕННЯ НАТО: ВПЛИВ НА ПОЛІТИЧНУ АДАПТАЦІЮ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ	24
<i>Белокопитов Нікіта Сергійович, Плоский Віталій Олексійович</i> АРХІТЕКТУРА АДАПТАЦІЇ: МОДЕЛЮВАННЯ ШКІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА	27
<i>Білас Тарас Мирославович, Ярас Володимир Ігорович</i> КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ВІД ЛЕКТОРА ДО ФАСИЛІТАТОРА НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	29
<i>Богдановський Дмитро Ігорович, Богдановський Ігор Валерійович, Льовкіна Олена Геннадіївна</i> ПРОБЛЕМИ ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	31
<i>Бондарев Костянтин Олегович, Руденко Микола Васильович</i> АУТЕНТИЧНІ ПРАКТИЧНІ ВПРАВИ ТА КОМАНДНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК КЛЮЧОВІ ЧИННИКИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА	34
<i>Бондаренко Наталія Петрівна</i> ІННОВАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА НАВИЧОК ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ	37
<i>Бондарчук Павло Сергійович</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УМОВ ДЛЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЯК ЗАПОРУКА ЗБЕРЕЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	39

Косяненко Крістіна Ігорівна, Куцевич Вадим Володимирович ВПЛИВ ІНКЛЮЗИВНОГО АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ДОБРОБУТ ОСОБИСТОСТІ.....	125
Красильник Юрій Семенович ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ЯК МЕТА РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»	127
Красильник Юрій Семенович, Набока Владислав Олександрович STEAM-ОСВІТА ЯК СУЧАСНА ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	132
Красильник Юрій Семенович, Ротко Нікіта Олегович МОДЕЛЬ ВИКОРИСТАННЯ ХУДОЖНЬОГО ФІЛЬМУ ЯК ЗАСОБУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА	135
Красильник Юрій Семенович, Яковенко Аріна Дмитрівна МЕТОДИКА «ПЕРЕВЕРНУТЕ НАВЧАННЯ» (FLIPPED LEARNING) В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	138
Кучеренко Віталій Володимирович, Чупрій Леонід Васильович ПОЛІТИКО-КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ДЛЯ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКИМ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИМ ОПЕРАЦІЯМ	141
Лапаєнко Світлана Володимирівна ЛИСТУВАННЯ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ІДЕЙ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	143
Літков Остап Геннадійович, Кошевий Олександр Олександрович ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ БУДІВЕЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У КРИЗОВИХ СУСПІЛЬНИХ УМОВАХ	146
Логінов Антон Ігорович, Голуб Андрій Анатолійович ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОСТКОНФЛІКТНИХ ЛАНДШАФТІВ: МЕТОДИКИ, ПРИКЛАДИ, ПЕРСПЕКТИВИ	149

УДК 37.01:378

Юрій Семенович Красильник,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти
ORCID 0000-0003-0358-0066;*
Владислав Олександрович Набока,
*здобувач вищої освіти
академічної групи ПНК-24
Київського національного університету
будівництва і архітектури*

STEAM-ОСВІТА ЯК СУЧАСНА ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Однією з ефективних освітніх технологій, здатних забезпечити інтегроване формування цифрових, технічних і креативних навичок, на нашу думку, є STEAM-освіта. STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) – це міждисциплінарний підхід, що поєднує природничі науки, технології, інженерію, мистецтво та математику [9, с. 3]. STEAM-освіта є розвитком концепції STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics), яка з початку 2000-х років активно впроваджується у світовій освітній практиці з метою підготовки фахівців до викликів технологічної епохи. Додавання компонента «А» (Arts) у STEM сприяє розвитку творчого мислення, інноваційності та естетичного сприйняття світу [9, с. 3–4].

Цифрова компетентність визначається як сукупність знань, умінь і ставлень, які дозволяють особистості ефективно використовувати цифрові технології для професійного розвитку, освітньої діяльності та комунікації [5, с. 84–85]. Згідно з європейською рамкою цифрової компетентності для педагогів «DigCompEdu», цифрова компетентність викладача охоплює шість основних напрямів: професійне залучення, цифрові ресурси, викладання та навчання, оцінювання, підтримка і розвиток цифрової компетентності здобувачів освіти [5, с. 18–24]. Окрім того, STEAM-підхід ефективно поєднує розвиток цифрової компетентності з іншими ключовими навичками XXI століття: критичним мисленням, креативністю, комунікацією та командною роботою [6, с. 38–39].

У провідних університетах світу впровадження STEAM-освіти вже стало частиною стратегій професійної підготовки педагогів. Наприклад, у США діють програми підготовки вчителів, які включають обов'язкове опанування цифрових освітніх технологій [8]. Європейський досвід також демонструє ефективність STEAM-інтеграції. У Фінляндії, наприклад, цифрова грамотність є наскрізною темою на усіх рівнях педагогічної освіти [7]. Вивчення праць науковців свідчить про наявність різних підходів до розв'язання проблем підготовки майбутніх педагогів професійного навчання,

що обумовлює потребу в подальшій науковій розробці цього питання [1; 2; 3; 4]. Узагальнюючи результати аналізу наукових праць, можна стверджувати, що STEAM-освіта, як сучасна освітня технологія формування цифрової компетентності майбутнього педагога професійного навчання, – це інноваційна інтегративна технологія організації освітнього процесу, що об'єднує знання та навички з галузевий науки (Science), технологій (Technology), інженерії (Engineering), мистецтва (Art) і математики (Mathematics) для цілісного розвитку особистості, спрямована на формування в майбутніх педагогів здатності критично мислити, вирішувати комплексні освітні завдання, генерувати інноваційні ідеї, творчо підходити до здійснення освітньої діяльності.

Узагальнюючи підходи науковців, можна визначити ключові компоненти моделі STEAM-освіти для формування цифрової компетентності майбутнього педагога професійного навчання: цільовий компонент (визначення цілей і завдань формування цифрової компетентності відповідно до вимог цифрової трансформації освіти); змістовий компонент (інтеграція елементів STEAM-освіти в професійну підготовку); процесуальний компонент (використання сучасних освітніх технологій) – проектне навчання (Project-Based Learning), проблемно-орієнтоване навчання (Problem-Based Learning), фліп-клас (Flipped Classroom) тощо; технологічний компонент (використання відповідних інструментів та сервісів); оцінювальний компонент (система діагностики і моніторингу рівня цифрової компетентності здобувача освіти).

Таким чином, STEAM-освіта є ефективним інструментом формування цифрової компетентності майбутніх педагогів професійного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Красильник Ю. С. Умови реалізації особистісно орієнтованого навчання майбутніх бакалаврів (фахівців у галузі цифрових технологій, педагогів). *Актуальні проблеми вищої професійної освіти* : збірник наукових праць. 2020. С. 108–111. URL : <http://www.kpppo.nau.edu.ua/files/Konfer2020.pdf> (дата звернення: 14.04.2025).
2. Красильник Ю. С. Концептуальні основи персонідидактики вищої школи. *Збірник наукових праць «Військова освіта» Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2020. № 1 (41). С. 181–190. URL : <http://znp-vo.nuou.org.ua/issue/view/12366> (дата звернення: 10.04.2025).
3. Красильник Ю. С. Розвиток умінь візуалізації навчальної інформації майбутніх педагогів професійної освіти. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. 2022. Вип. 1 (132). С. 55–60. URL : http://visnikkrnu.kdu.edu.ua/statti/2022_1_7.pdf (дата звернення: 16.04.2025).
4. Красильник Ю. С. Теоретико-методичні основи проектування дистанційного навчання в умовах ЗВО. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки» Херсонського державного університету*. 2021. № 94. С. 86–92. URL : <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/issue/view/68/289> (дата звернення: 15.04.2025).

5. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. *Publications Office of the European Union*. 2017. URL : https://www.researchgate.net/publication/329191291_European_Framework_for_the_Digital_Compentence_of_Educators_DigCompEdu (дата звернення: 17.04.2025).

6. Rodger W. Bybee. The Case for STEM Education: Challenges and Opportunities. URL : <https://static.nsta.org/pdfs/samples/PB337Xweb.pdf> (дата звернення: 18.04.2025).

7. STEM Education in Finland: What You Might Not Know. URL : <https://www.edunation.co/blog/science-education-finland/> (дата звернення: 18.04.2025).

8. Wikipedia STEAM education. URL : https://en.wikipedia.org/wiki/STEAM_education (дата звернення: 18.04.2025).

9. Yakman G., Lee H. Exploring the Exemplary STEAM Education in the U.S. as a Practical Educational Framework for Korea. *Journal of the Korean Association for Science Education*. Vol. 32, № 6. Pp. 1072–1086. URL : https://www.researchgate.net/publication/263634773_Exploring_the_Exemplary_STEAM_Education_in_the_US_as_a_Practical_Educational_Framework_for_Korea (дата звернення: 17.04.2025).

Наукове електронне мережеве видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ
АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА**

*Збірник матеріалів
Ювілейної X Міжнародної науково-практичної конференції*

23–25 квітня 2025 року

Укладачі: *Р. А. Калениченко,
І. О. Петухова*

Відповідальний за випуск: *Н. Б. Добрянська*

Верстка: *Д. П. Завальницька*

*Друк. арк. 22,4
Замовлення № 1147*

*Підготовлено до друку науково-організаційним відділом
Державного податкового університету
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна*

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 7669 від 20.09.2022*